

Funn fra følgeevalueringen av norskopplæringsordningen

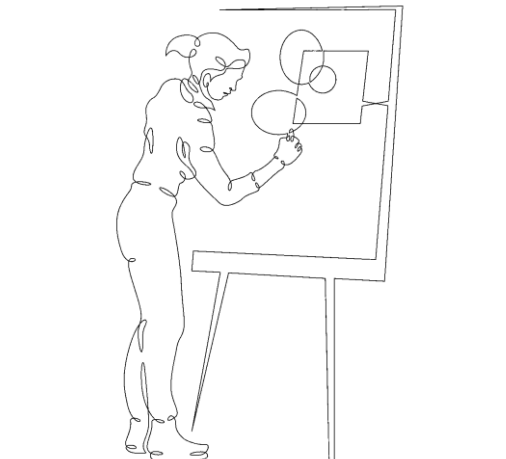
NORSKOPPLÆRINGSORDNINGEN – EN DØRÅPNER?

Behov for mer og bedre norsk

- Deltakelse i arbeids- og samfunnslivet forutsetter norskkunnskaper
 - Stor etterspørsel etter norskopplæring blant de som ikke har slike rettigheter
- Norskinnsatsen 2021
 - Tilskudd til norskopplæring (evaluert av ideas2evidence)
 - Tilskudd til norsktrening (evaluert av Proba samfunnsanalyse)

Tilskudd til norskopplæring	
Økonomisk ramme	2021: 20 mill. kroner + 10 mill.kr (revidert nasjonalbudsjett) 2022: 30 mill. kroner 2023: 40 mill. kroner + 12,8 mill.kr (revidert nasjonalbudsjett) 2024: 47,4 mill. kroner Inntil 10 000 kr. pr. deltaker.
Tilskuddsmottakere	1. Godkjente private tilbydere av norskopplæring 2. Private/frivillige aktører som har avtale med en kommune 3. Kommunale voksenopplæringsentre
Målgruppen	Personer som har brukt opp sine rettigheter til norskopplæring, eller som ikke har hatt slike rettigheter (f.eks. arbeidsinnvandrere)
Formål	Gi språktilbud til voksne innvandrere som har behov for å styrke sine norskferdigheter
Mål	Deltakere oppnår nivå B1
Språktilbud	80-100 timers opplæring, fysisk eller digitalt Lærere som oppfyller kompetansekravene (30 stp. i norsk som andrespråk)

Målgruppen

Målgruppen er voksne innvandrere med begrensede norskferdigheter som trenger å lære mer norsk, uavhengig av botid i Norge og innvandringsårsak.

- personer som **ikke har rett til opplæring** etter introduksjonsloven eller integreringsloven;
- personer som **har brukt opp rettighetene** sine til opplæring etter introduksjonsloven eller integreringsloven

Eksempelvis arbeidsinnvandrere, flyktninger og familiegjenforente

To hovedgrupper av deltakere

Deltakergruppe 1:

- Kort botid i Norge
- Gode forutsetninger for høy progresjon
 - Høyt utdanningsnivå
 - Morsmål typologisk nært norsk
- Mange i denne gruppen er arbeidsinnvandrere

Deltakergruppe 2:

- Lang botid i Norge
- Lavere forutsetninger for høy progresjon
 - Varierende utdanningsnivå
 - Morsmål typologisk fjernt fra norsk
- Mange i denne gruppen er flyktninger eller familiegjenforente

Deltakergruppe 1

Tekstboks 2.1

Samuel (30),
gruppe 1-deltaker

Samuel har via et bemanningsbyrå fått jobb som helsearbeider i en norsk kommune. Allerede i hjemlandet deltok han på et norskkurs, finansiert av bemanningsbyrået. Etter ankomst i Norge, fikk Samuel i tillegg plass på et bransjerettet norskkurs under Norskopplæringsordningen. Kurset var digitalt, og lot seg fint kombinere med turnusordningen på jobb:

Det hjelper mye, jeg lærer mye nyttige ord på kurset som passer veldig bra på jobbet mitt nå. De har forskjellige tema på kurset, og det meste bruker jeg på jobb. Nå vet jeg hvordan man kan skrive en journal, på grunn av kurset.

Deltakergruppe 2

Tekstboks 2.2

Maria (37),
gruppe 2-deltaker

Maria brenner for sin tidligere jobb i eldreomsorgen, men i Norge er hun vaskehjelp på et kontor. Hennes første år i Norge var preget av graviditeter og barnepass, og i mellomtiden gikk den treårige fristen for gratis norskopplæring ut. Nå gjør vaskejobben det vanskelig å få hjelp i NAV-systemet; ettersom hun har jobb, prioriteres hun ikke, forteller hun. Men å jobbe med eldre mennesker krever høye norskferdigheter – og Maria vil så gjerne lære og få brukt sin utdannelse og faglige engasjement. Men med full jobb, er det utfordrende:

The job [as a cleaner] has taken the most of my time. I would like to achieve the language. My heart is in the health care – I have done it for more than ten years.

Språkmål og krav til inntak – en vridning mot deltakergruppe 1

- Endringer i målgruppedefinisjonen, for å øke sannsynligheten for at måloppnåelsen i ordningen nås (ref. målet om språknivå B1)
- «Innenfor målgruppen prioriteres støtte til tilbud til personer som, **på sikt eller innenfor rammen av ordningen**, har mulighet til å komme opp på et nivå B1 eller høyere i norsk muntlig og/eller skriftlig» (jf. rundskrivene for 2021 og 2022).
- «Innenfor målgruppen prioriteres støtte til tilbud til **personer på nivå A2 eller høyere i norsk** muntlig og/eller skriftlig, og som har mulighet til å komme opp på nivå B1 eller høyere innenfor rammen av ordningen» (jf. rundskrivet for 2023).

En ordning for alle, uten rett, men behov for norskopplæring?

- Vridning av målgruppe mot dem som er på A2 nivå ved inntak, og som har gode forutsetninger for å nå B1 i løpet av kurset
- Høye inntakskrav og språkmål - **en portvokter?**
 - Særlig for deltakergruppe 2
- En tendens til at mange stenges ute fra kvalifiseringstilbud fordi de ved oppstart ikke er på et høyt nok språknivå

Måloppnåelse i de to gruppene – når nivå B1?

- Ordningen legger ikke opp til innhenting av individdata om deltakernes språknivå ved inntak og avslutning
- Men tydelig tilbakemelding fra tilbydere og norsklærere, og annen forskning: **Det tar tid å lære språk**
 - Utfordrende å nå et B1 nivå innenfor kurssets rammer
- Deltakergruppe 1 når i størst grad målet om B1
 - Og A2 nivå ved inntak er en forutsetning

Selv for deltakere som ikke oppnår B1, åpnes dører

- Norskferdighetene styrkes – særlig muntlige ferdigheter
 - Kan uttrykke seg bedre og være tryggere i en rekke situasjoner – som i oppfølging av barn og på arbeid

«[Norskopplæringsordningen] har betydd mye. I fjor kunne jeg ikke snakke så mye, men nå kan jeg snakke og si det jeg har lyst til. Når jeg går på butikken for eksempel. Jeg kan inkludere meg selv og være med andre.» (deltaker-sitat)

- Økt motivasjon til å fortsette på norskkurs
- Flere har gått videre til formelle utdanningsløp eller kommet i arbeid

Øke læringsutbyttet: Praktisere språket på flere arenaer

- Færre naturlige språklæringsarenaer i Norge (Steien, 2022)
 - Andre arenaer, som jobb og frivillig arbeid, blir viktigere
- Å plassere en deltaker i et norskspråklig miljø - ingen garanti for språklæring (Randen m.fl. 2018)
- Å overføre læring fra en kontekst til en annen: **prosess som krever støtte**

Samarbeid om språkopplærings- og språktreningstilbud

- Kan bidra til mengdetrening og kontinuitet - synergier
- Ordningen oppfordrer til samarbeid
 - Potensiale for mer
- Forslag: Legge til rette for **samarbeid mellom de to ordningene i Norskinnsatsen**; mellom norskopplæring og norsktrening

Samarbeid: en helhetlig tilnærming til deltakernes behov

- En del deltakere har mer sammensatte behov, trenger mer enn rene norskkurs for å nærme seg integrering i samfunns- og arbeidsliv
- Oppfordres til at norskopplæringstilbudet skal kunne inngå i et lengre kvalifiseringstilbud
 - Ser eksempler på det i ordningen, særlig fra ideelle tilbydere
 - Potensiale for mer samarbeid
- **Særlig deltakergruppe 2 kan trenge å styrkes på flere områder**, hvis dørene skal åpne seg for dem

Flere og varierte tilbydere – en skalerbar og justerbar ordning

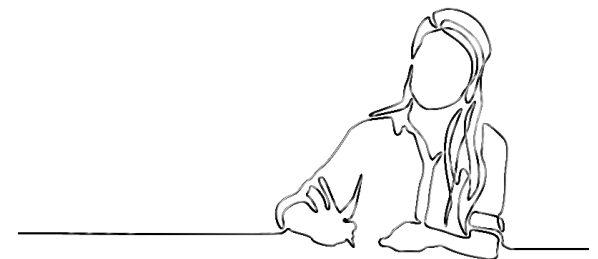
- Ulike tilbydere utvikler ulike typer tilbud – som sammen evner å treffe den mangfoldige deltakergruppen
- Ordningen kan relativt enkelt skaleres og justeres
 - Et marked av kompetente tilbydere, med kapasitet
 - Eksempelvis:

Det ble lyst ut ekstramidler øremerket flyktninger fra Ukraina i 2022.
50 millioner kroner ble på kort tid tildelt 44 prosjekter.

Norskopplæringsordningen for ukrainske flyktninger

«Personer med midlertidig kollektiv beskyttelse (1) som venter på å bli bosatt i en kommune, og derav ikke har rett til norskopplæring etter integreringsloven, og (2) personer med midlertidig kollektiv beskyttelse som etter bosetting går rett ut i arbeid i stedet for å delta i introduksjonsprogrammet.»

Ekstraordinært tilskudd til norskopplæring for flyktninger fra Ukraina

Økonomisk ramme	2022: 50 mill. kroner Inntil 5 000 kr. pr. deltaker.
Tilskuddsmottakere	<ol style="list-style-type: none">1. Godkjente private tilbydere av norskopplæring2. Private/frivillige aktører som har avtale med en kommune3. Kommunale voksenopplæringssentre
Målgruppen	Flyktninger fra Ukraina som venter på å bli bosatt, eller som etter bosetting går rett ut i arbeid i stedet for å delta i introduksjonsprogrammet
Formål	Gi tilbud om tidlig språkopplæring
Mål	Deltakere oppnår nivå A2 Opplæring i sikkerhetskultur og den norske arbeidslivsmodellen
Språktilbud	50 timers opplæring, der nettbaserte kurs prioriteres i søknadsfordelingen Kan gjøres midlertidige unntak for kompetansekrav til lærere

For ambisiøse målkrav

- Mål om språknivå A2 – i løpet av 50 timer
 - Ikke en realistisk målsetting
- Kursene skulle komme *før* det rettighetsbaserte tilbudet
 - Innebærer at deltakerne var uten forkunnskaper i norsk
- En deltakergruppe som setter høye mål for egen språkutvikling
 - Sterkt ambisiøse, pliktoppfyllende og grundige i språkopplæringen
 - Mål om deltakelse i arbeidslivet – eller universitetsutdanning (B2 norsk og engelsk)
- Men: Lavere forutsetninger for rask progresjon enn først antatt
 - Mange uten engelskferdigheter og lite kjennskap til det latinske alfabetet
 - En krevende livssituasjon og traumer gjør det vanskeligere å lære

En god start på veien til å lære norsk

- En god start på språklæringen og en myk introduksjon til det å være i opplæring

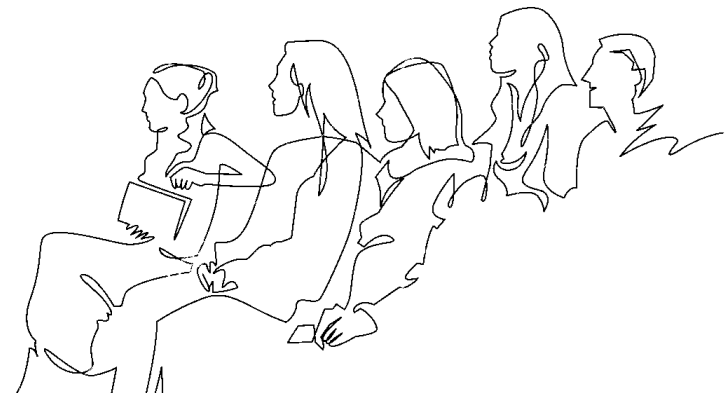
«Kurset var avgjørende for meg i forbindelse med språkutviklingen videre, i introduksjonsprogrammet, som jeg fortsatt følger. Kurset hjalp meg veldig med å forstå det grunnleggende; regler og prinsipper. Så det har hjulpet meg med å lære videre.» (deltaker, med tolk)

- I tillegg fungerte kurset som **et positivt psykososialt tiltak**
- I dag eksisterer ikke delordningen, men ukrainske flyktninger kan benytte seg av den ordinære norskopplæringsordningen – *etter* at introduksjonsprogrammet er fullført

Oppsummering og refleksjon

- Språkkrav til tilgang på norskopplæring – mulighetene til dem med lave norskferdigheter og lave forutsetninger for rask progresjon reduseres ytterligere
- Også fordi det finnes få kvalifiseringstiltak for dem med både lave norskferdigheter og svake grunnleggende ferdigheter
- **Bør reflektere over språkmålene man setter** – kan risikere å ekskludere de gruppene man egentlig planla å nå

Oppsummering og refleksjon

- Skal man prioritere deltakere som har best forutsetninger for å nå B1 i løpet av kort tid, eller også inkludere dem som starter på et lavere språknivå?
- Hvordan kan ulike språktilbud og andre kvalifiseringstilbud ses i sammenheng, slik at deltakerne får praktisert det de lærer på ulike arenaer, og slik øke læringsutbyttet?

Takk for oss

- Rapportene er tilgjengelige på IMDi og ideas2evidence sine nettsider
- Kontakt oss gjerne på e-post ingvild.misje@ideas2evidence.com og inger.nordhagen@ideas2evidence.com

